

Nema kraja pogreškama u jasenovačkome popisu žrtava

SVAKA NOVA INFORMACIJA OTKRIVA NA DESETKE LAŽNIH PODATAKA

Na temelju dijeljenja spoznaja jedne osobe o sudbini jedne obitelji za vrijeme i nakon Drugog svjetskog rata otkrivena je još 51 osoba pogrešno uvrštena na jasenovački popis žrtava. Važno je da svatko podijeli vlastite informacije s javnošću...

Pišu: M. T. i NIKOLA BANIĆ

Da mrežni jasenovački popis sadrži mnogo pogrešaka, pokazano je već u više prethodnih članaka. U nekim od njih spomenuta su tri člana obitelji Weinrebe: Vilim Weinrebe, Ivka Weinrebe i Dana Weinrebe. Njih troje su u trenutnoj inačici popisa navedeni kao žrtve usprkos tome

što se na temelju postojećih i javno dostupnih podataka može pokazati da nisu uopće stradali u Jasenovcu. Iako su se takvi javno dostupni podaci dosad pokazali korisnima, oni često nude samo ograničene informacije pri čemu mnogo detalja ostaje neotkriveno. No uključivanjem nekoga tko pobliže poznaje sudbinu nekih od navodnih žrtava, može se doći do novih spoznaja. Prvi navedeni autor ovog članka jedan je od poznavatelja ratne sudbine navedene obitelji i cilj je ovog članka pokazati na konkret-

nom primjeru kakve učinke mogu imati dodatne informacije o navodnim jasenovačkim žrtvama.

Dana Weinrebe rođena je 14. prosinca 1930. godine kao kći Mirka Weinrebea i Ivke Weinrebe rođene Lausch. S majkom Ivkom za vrijeme rata otišla je preko Sušaka u talijansku okupacijsku zonu u Crikvenicu, a kasnije su iz Crikvenice obje internirane u logor na otoku Rabu. Nakon kapitulacije Italije otišle su u Švicarsku što je pokazano u prethodnim člancima. Mirko Weinrebe

vratio se nakon rata iz njemačkoga logora gdje je bio kao ratni zarobljenik i oputovao je u Italiju gdje su ga čekale žena Ivka i kći Dana. Iz Italije je cijela obitelj oputovala u Palestinu. Stanka Lapter, rođena 1933. u Ludbregu i kći Zlatka Weinrebea rođenog 1896. u Ludbregu, sestrična je Dane Weinrebe i živi u Zagrebu te je jedan od svjedoka tih događaja. Dio ovih podataka moguće je pronaći i na mrežnoj stranici koju uređuje Anna Pizzuti i koja se bavi tematikom stranih Židova interniranih u Italiji za vrijeme Drugog svjetskog rata pri čemu se najveći tamo dostupan popis s detaljnim informacijama nalazi na adresi <http://www.annapizzuti.it/public/dbcompleto.pdf>. Osim što dodatno potvrđuje neke od spomenutih pojedinosti o obitelji Weinrebe, ovaj popis zanimljiv je i koristan jer otkriva i neke dodatne osobe koje se nalaze i na mrežnom jasenovačkom popisu. Ako se gledaju podudaranje imena, prezime, mjesta i godine rođenja (uključujući i one u napomenama) te imena oca, na oba popisa se nalaze Salomon Altarac (1899.), Salomon Altarac (1925.), Sarina Altarac, Salomon Baruch, Jahiel Kamhi, Juda Levi, Isak Papo, Jakob Papo, Moise Papo, Bela Quitt, Rafael Tolentino i Bruno Weiss. Zanimljivo je da je u prethodnom članku Bela Quitt spomenut kao potencijalno podudaranje jer na tamo korištenom popisu židovskih dolazaka u Švicarsku nije bilo dovoljno podataka da bi se sigurnije tvrdilo da se radi o jakom podudaranju. Nadalje, u jednom od prethodnih članaka je već spomenut i Bruno Weiss jer se nalazi na popisu preživjelih Židova iz Zagreba (HT br. 585). Ovdje treba spomenuti i to da se na oba popisa nalazi i Hugo Rubinstein pri čemu se na prvom (Anna Pizzuti) ne spominje mjesto rođenja, ali se godina rođenja i ime otca poklapaju te se navodi da je Jugoslaven pa se opet gotovo sigurno radi o još jednoj pogrešci na mrežnom jasenovačkom popisu.

Mrežna stranica Anne Pizzuti mnogo otkriva

Iako se do ovog popisa došlo praćnjem podataka o Dani Weinrebe te se tako utvrdio dodatan broj gotovo sigurnih poklapanja, može začuditi da se ime otca Dane Weinrebe koje se spominje na

ova dva popisa razlikuje: na mrežnom jasenovačkom popisu je to Josip, a na popisu Anne Pizzuti je to Mirko. Očito je da je jedan od podataka pogrešan, ili da se radi o dvije Dane Weinrebe. Budući da se hrvatski Židovi s prezimenom Weinrebe uglavnom odnose na jednu šиру obitelj, mogućnost dvije Dane se može isključiti što znači da mrežni jasenovački popis ima krivi podatak o otcu Dane Weinrebe što dodatno potvrđuje i osobno svjedočanstvo. Odmah valja nglasiti da mogućnost pogrešnoga imena oca na jasenovačkome popisu nije ništa neuobičajeno. Primjerice, Albertu Fischeru (1882.) je ime oca Marko promjenjeno u Mavro, a Ivanu Bastašiću (1903.) je ime oca Ivan promjenjeno u Tomo što je moguće vidjeti na starijim inačicama popisa dostupnim na stranici <http://fly.srk.hr/~nbanic/popis/> i što samo dodatno pokazuje da je mrežni jasenovački popis nevjerodstajan. Upravo zbog toga vrijedi spomenuti još neka podudaranja s ovoga popisa gdje se razlikuje samo jedan podatak za što je na temelju viđenoga vjerojatno kriv mrežni jasenovački popis. Naime, da se koristio samo popis Anne Pizzuti, lako bi se pogrešno zanemarilo i Danu Weinrebe zbog nepoklapanja očeva imena. Ako se, dakle, gleda podudaranje imena, prezime, mjesta i godine rođenja uz različita imena očeva, onda se na popisu Anne Pizzuti i na mrežnom jasenovačkom popisu podudaraju Silvio Alkalaj, Rafael Altarac, David Kabiljo, Menahem Levi, Haim Papo i Moise Salom. Iako je moguće da se ovdje radi o pogrešci na mrežnom jasenovačkom popisu, treba ipak priznati da neko od ovih šest podudaranja možda nije ispravno. Naime, ranije u ovome članku je spomenut Isak Papo koji se s istim imenom oca te mjestom i godinom rođenja nalazi na oba popisa. Međutim, na mrežnom jasenovačkom popisu nalazi se još jedan isti takav kod kojeg je samo ime oca drukčije. Ovime se samo želi upozoriti da se kod nekih od šest spomenutih osoba možda radi o slučajnim podudaranjima. No treba naglasiti i da se na mrežnom jasenovačkom popisu nalazi relativno mnogo osoba koje se zovu Isak Papo što nije slučaj s ostalih šest osoba.

Osim ove vrste djelomičnih podudaranja postoji još jedna, a to je podudaranje u imenu, prezimenu, godini rođenja

i mjestu oca, ali uz različito mjesto rođenja na oba popisa. U tom se smislu na oba popisa nalaze Herman Alkalaj, Isak Alkalaj, Herman Bienenfeld, Zadik Danon i Ruben Hirschl. Herman Bienenfeld se inače nalazi i na popisu preživjelih Židova iz Zagreba pa je već bio spomenut. Ovdje kao i u popisima iz prethodnih članaka postoje i druga podudaranja kod kojih je međutim nešto više podataka krivo, ali zbog samih specifičnosti imena teže je vjerovati da se ne radi o podudaranjima i greškama podataka u mrežnom jasenovačkom popisu. Ipak, dosljednosti radi takvi podatci se neće spominjati.

Na mrežnim stranicama Anne Pizzuti nalazi se još jedan koristan popis dostupan na adresi <http://www.annapizzuti.it/public/fiume.xls> na kojem se također nalaze Dana Weinrebe i Bela Quitt. Iako se za većinu osoba spomenuti tamo ne navodi mjesto i godina rođenja, uglavnom se radi o osobama iz Jugoslavije, a za neke od njih je navedeno i ime oca. Ako se gledaju slabija, ali ipak spomena vrijedna podudaranja u imenu, prezimenu i imenu otca, na oba popisa se nalaze još i Leo Fischer i Jakob Lustig.

I Miroslava Weinrebe pogrešno stavljena na jasenovački popis

Budući da je cijela stvar počela s obitelji Weinrebe, treba reći nešto i o spomenutom Vilimu Weinrebeu. Kako je već opisano u jednom od prethodnih članaka, on se nalazi na trenutnoj inačici mrežnoga jasenovačkog popisa, ali i na popisu preživjelih Židova iz Zagreba koji je sastavila dr. Esther Gitman, američka povjesničarka židovskog porijekla rođena u Sarajevu i stručnjakinja za holokaust na području Jugoslavije. Na temelju podataka dostupnih na stranici <http://search.ancestry.com/> može se vidjeti da je Vilim Weinrebe brodom Sobieski isplovio iz Cannesa u Francuskoj i 26. svibnja 1947. stigao u New York. Ta stranica pokazuje da je na istom brodu bila i Miroslava Weinrebe za koju piše da je rođena 1890. godine u Vinici. Na mrežnom jasenovačkom popisu se također nalazi jedna Miroslava Weinrebe za koju nisu poznati ime oca, godina rođenja i godina smrti, ali se ipak navodi da je rođena u Zagrebu i ubijena

Od podataka koji se na mrežnom jasenovačkom popisu odnose na Julia Lauscha točna jedno godina smrti, ali ne i mjesto smrti

u Jasenovcu. Budući da nedostaje toliko ključnih podataka, ima smisla sumnjati i u vjerodostojnost mjesta rođenja jer ne bi bilo prvi put da je ono pogrešno napisano. Primjerice, kroz različite inačice mrežnoga popisa **Jakobu Papi** (1897.) je mjesto rođenja iz Sarajeva promijenjeno u Fojnicu, a **Jovanu Tuci** (1917.) iz Mostara u Bugojno. Dodatno, na jednoj od mrežnih inačica popisa preživjelih iz Zagreba dostupnoj na stranici <http://elmundosefarad.wikidot.com/zagreb-preziveli> moguće je vidjeti da se spominje Miroslav Weinrebe uz naznaku da je rođeno prezime Kohn. Budući da se na ostatku popisa to navodi za ženske osobe, može se pretpostaviti da se radi o zatipku i da je trebalo pisati Miroslava. Miroslav Weinrebe se također može naći i na popisu preživjelih Židova Pinkas HaNitzolim koji se već koristio uz naznaku da se radi o osobi iz Jugoslavije koja se vratila u Zagreb. Sve to predstavlja jasne indicije da je vjerojatno i Miroslava Weinrebe pogrešno stavljena na mrežni popis jasenovačkih žrtava.

Prethodno navedena stranica s popisom preživjelih Židova iz Zagreba sadrži, osim toga, i popise preživjelih iz mnogih dijelova bivše Jugoslavije, a sastavile su ih pojedine židovske općine. Ti su popisi dostupni na adresi <http://elmundosefarad.wikidot.com/popis-preziveli-jevreja-u-jugoslaviji>, a na stranici se navodi kako još uvijek nisu primljeni svi popisi (primjerice oni za Beograd, Sarajevo i Suboticu). U tim popisima se za navedene osobe navode ime, prezime i godina rođenja, a u nekim slučajevima i mjesto rođenja. Ako se gledaju podudaranja u imenu, prezimenu, mjestu i godini rođenja na spomenutim popisima i na mrežnom jasenovačkom popisu, onda je na oba popisa moguće naći ove osobe: **Jakob Freund**, **Samuel Elazar** i **Izidor Altarac**. Vrijedi spomenuti da se na oba popisa nalazi i **Salomon Davidović** pri čemu se u mrežnome jaseno-

vačkom popisu ne navodi godina rođenja, ali se u oba popisa Ilok navodi kao mjesto rođenja. Postoji još jedan slučaj u kojem se podudaraju ime, prezime i godina rođenja, ali mjesto rođenja malo odstupa. Naime, **Antunu Boškoviću** u mrežnomy jasenovačkom popisu se kao mjesto rođenja navodi Osijek, a u spomenutim popisima Koška. Međutim, kako je Koška u Osječko-baranjskoj županiji, može se pretpostaviti da se i ovdje radi o istoj osobi na oba popisa. Ako se uzmu u obzir i osobe za koje na spomenutim popisima nije navedeno mjesto rođenja (takve se uglavnom nalaze na popisu poslanom od zagrebačke općine koji je pojedinačno trenutno najveći popis), ali se gleda podudaranje imena, prezimena i godine rođenja s nekom od osoba na mrežnomy jasenovačkom popisu (gleduj se i napomene za alternativne godine rođenja), onda je na oba popisa moguće naći ove osobe:

David Atijas, **Slavko Bachrach**, **Egon Berger**, **Milan Ehrenfreund**, **Monika Fuchs**, **Milan Fuchs**, **Marko Graf**, **Etelka Hacker**, **Zlata Hirsch**, **Arnold Katz**, **Izidor Levi**, **Flora Levi**, **Jakob Montiljo**, **Berthold Reiss**, **Adolf Rosenberg**, **Josip Rosenberg**, **Benjamin Schlesinger**, **Zdenko Schwarz** i **Eugen Weiss**. Budući da su se ovdje podudaranja vršila na temelju tri podatka, odmah treba upozoriti da je lako moguće da su neka od ovih podudaranja kriva. Primjerice, na spomenutim popisima se nalazi Haim Levi rođen 1898., a na mrežnomy jasenovačkom popisu postoje dva takva: jedan rođen u Sarajevu, a drugi u Višegradu. Zbog tog razloga Haim Levi nije ovdje niti naveden. S druge strane, opet treba uzeti u obzir da su neka od spomenutih imena toliko rijetka u odnosu na ostala da je malo vjerojatno da se još negdje iste godine rođena osoba istog imena i prezimena koja je također bila na neki način proganjena. Određenu dodatnu pouzdanost spomenutih potencijalnih podudaranja osoba potvrđuje i

činjenica da je spomenuti David Atijas već spomenut u prethodnom članku o Židovima koji su 1948. iz Sarajeva otisli u Izrael, a Slavko Bachrach, Milan Fuchs i Benjamin Schlesinger u članku o preživjelim Židovima iz Zagreba. Dodatno, za neke osobe koje se mogu naći na oba popisa se u mrežnomy jasenovačkom popisu ne navodi godina rođenja. Ipak, zbog rjeđih kombinacija imena i prezimena, vrijedi ih spomenuti tako da su spomenute osobe **Ljudevit Beck**, **Vera Deutsch**, **Katica Fischer**, **Berta Heršković**, **Zlata Singer** i **Draga Maksimović**. Netko bi mogao reći da je ovo već „nategnuto“, ali isto tako su „nategnuti“ i podaci za neke od spomenutih osoba na mrežnomy jasenovačkom popisu. Tako primjerice za spomenutu Beretu Heršković ime oca, godina i mjesto rođenja nisu uopće navedeni.

Neistine o obitelji Lausch na popisu u Jasenovcu

Za kraj treba spomenuti i slučaj **Julija Lauscha**, oca Ivke i djeda Dane. Prema mrežnomy jasenovačkom popisu, Julio Lausch rođen je 1867. godine u Bjelovaru, kao godina smrti navedena je 1943., a ime oca nije navedeno. Za Julija Lauschu se zna da je bio vlasnik ciglane u Bjelovaru koja je u ratu nacionalizirana i nekoliko puta ponuđena na prodaju tijekom 1942. i 1943. godine (<http://library.foi.hr/sp/pdf/90/1942/070.pdf>; <http://library.foi.hr/sp/pdf/90/1943/098.pdf>). Otac mu je bio **Adam Lausch** rođen 1839. koji je iz Mađarske doselio u Čukovec kod Ludbrega 1867. godine sa svojom četveročlanom obitelji (<http://povijest.net/doseljavanje-zidova-u-ludbreski-kraj/>). Obitelj Lausch je u Čukovcu imala krčmu (<http://hrcak.srce.hr/file/127165>). Julio Lausch i njegova žena **Franziska Kohn**, rodom iz Subotice imali su kći Ivku. Ivka Lausch udala se za Mirka Weinrebe te su imali kći Danu i sve su ove osobe već spomenute. Obitelj Lausch i Weinrebe su preko Sušaka otišle u Italiju. Prvo su boravili u Kraljevici, a zatim su internirani na otok Rab (<http://digitalassets.ushmm.org/photoarchives/detail.aspx?id=1162443>). Nakon kapitulacije Italije dio obitelji je otišao s partizanima, a dio je preko Italije namjeravao ući u Švicarsku. U talijanskim popisima nalazi se podatak

da je Julius Lausch sin Adama rođen 20.8.1865. u Čakovcu što je pogreška jer je iz drugih prethodno spomenutih dokumenata vidljivo da je obitelj podrijetlom iz Čukovca. Dodatno se navodi da je umro u Sondriju na granici Italije i Švicarske 10. kolovoza 1943. godine. Kao članovi obitelji navedeni su kćer **Giovanna Lausch**, žena Francesca Kohn i rođak **Ignazio Kohn**. Kao načočni članovi obitelji Giovanne Lausch navedeni su kćer Dana Weinrebe, majka Francesca Kohn i kao nenazočan djed Adamo Lausch (www.annapizzuti.it/database/rubrica.php). U arhivama se također može naći da je Giovanna Lausch stigla u Italiju istog dana kad i Julius Lausch, a kao muž se zabunom navodi Ivko Weinrebe, njezinu ime nakon udaje. Točnost navoda može se provjeriti preko podataka o Dani Weinrebe uz koju su u Sondriju bili djed Julius Lausch, baka Francesca Kohn i majka Giovanna Lausch (www.annapizzuti.it/database/rubrica.php). Zaključno se može reći da je od podataka koji se na mrežnom jasenovačkom popisu odnose na Julia

Lauscha točna jedino godina smrti, ali ne i mjesto smrti.

Svaka informacija je vrlo važna

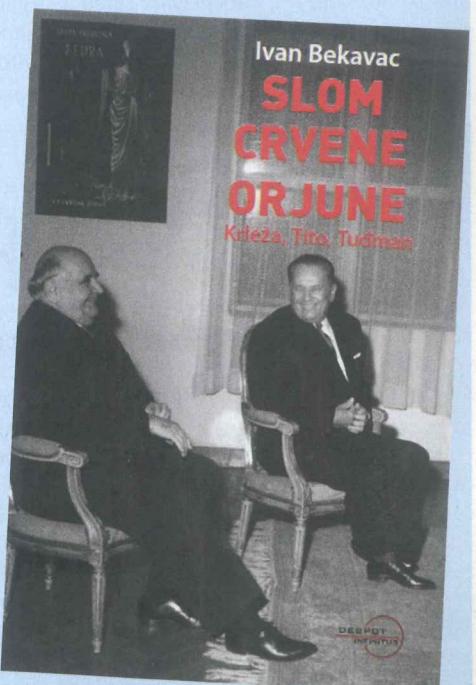
Na temelju dijeljenja spoznaja jedne osobe o sudbini jedne obitelji za vrijeme i nakon Drugoga svjetskog rata, pronađena je dodatno još 51 osoba i sve su one vjerojatno pogrešno uvrštene na mrežni jasenovački popis. Za njih 41 kao jedan od izvora podataka naveden je „Popis žrtava Drugog svjetskog rata“ Saveznog zavoda za statistiku Jugoslavije iz 1964. godine koji je glavni izvor cijelog jasenovačkog popisa. Stoga još jednom treba naglasiti važnost davanja bilo kakve dodatne informacije koja bi mogla pomoći u otkrivanju novih pogrešaka na mrežnomy jasenovačkom popisu. Čak i ako se na kraju pokaže da informacija nema izravnu korist, to se ne može znati sve dok ju se ne provjeri, a kad bi se javili svi ili barem većina ljudi s takvima informacijama, na temelju dosad viđenoga se može tvrditi da bi se našao još

velik broj dodatnih pogrešaka. Jedan od ljepših primjera isplativosti truda moguće je pronaći u Bibliji kad Isus umnaža kruh da bi se nahranilo tisuće ljudi. Niti je Isus podijelio kruh, niti su ga učenici umnožili, već je sve napravljeno zajedničkim snagama. Nije zapisano da su nakon blagoslova kruha učenici u pitanje dovodili Isusov razum u smislu zašto dijeliti nešto čega će brzo ponestati, već su jednostavno isli napraviti ono što su sami mogli učiniti. Ono što oni nisu mogli napraviti, a to je umnožiti kruh, to je učinio Bog pa je na kraju sve uspješno završilo. Da su kojim slučajem raspravljeni o tome kako dijeljenje kruha nema smisla, ili da nisu htjeli uložiti trud po-djele kruha, možda bi tisuće ljudi ostale gladne, no učenici nisu razbijali glave tim, već su djelovali i kad se sve spojilo, rezultat je bio uspješan. Donekle slična preslikana situacija se može naći i ovdje jer bilo kakav malen trud u pružanju bilo kakve dodatne informacije možda se može pokazati značajnim u dalnjem otkrivanju pogrešaka.

Ivan BEKAVAC : Slom crvene Orjune Krleža, Tito, Tuđman

Unova knjiza polemičkih zapisa poznati autor i publicist Ivana Bekavac piše o političkim manipulacijama koje se često koriste u Hrvatskoj, a na visokoj su cijeni one koje su primjenjivale jugoslavenske komunističke vlasti još od kraja Drugoga svjetskog rata. Dotiče se današnjih zaštitnika komunističkoga režima pa podsjeća kako je, od kada su se pojavile prijetnje iz Njemačke da će neki Udbini ljudi trebali biti pro-

Cijena: 145,00 kn + poštarina